

Al llindar de la gran ombra: la poesia d'Anna Dodas

PETER GUDELLA / GETTY

VÍCTOR OBIOLS

Anna Dodas i Noguier, morta tràgicament l'estiu del 1986, arrabassada per un destí cruel, va deixar una obra poètica breu però tan intensa que restarà com una fita. Tenia la llengua, tenia una veu prefigurada, oberta a virtuts inconegudes, tenia el do de la imatge. En casos com aquest, un esdevenidor estroncat és una fatalitat sense mesura. És massa fàcil, o enganyós, o supersticiós, trobar premonicions en l'obra, una obra de caïres visionaris, i tanmateix...

Cal agrair sincerament a Ramon Farrés el seu paper d'artífex d'aquesta edició, que ens permet de tenir a l'abast per primera vegada els dos llibres d'Anna Dodas, juntament amb els poemes esparso i esbossos, que, tot i l'atribut secundari, són poemes de consistència notable. El llibre està compost per una presentació succinta de Farrés, on situa la persona i les peripècies de l'edició del segon llibre. Amb el pri-

mer, *Paisatge amb hivern*, havia guanyat el premi Amadeu Oller. *El volcà* va sortir pòstumament. Com diu Farrés: "Es tractava d'una entrada molt potent en l'àmbit de la poesia catalana" –avalada a més per Maria-Mercè Marçal-. El premi memorial Anna Dodas i Noguier també ha contribuït a preservar la seva memòria, i a guardonar autors avui ja consolidats. A continuació hi trobem una evocació de la poeta, escrit per Núria Martínez Vernis, on clou el text amb aquests mots: "Hauria pogut explicar que la van matar, que *El volcà* el va deixar preparat abans de marxar de vacances, que amics, família i país no se n'han recuperat". I finalment precedeix l'obra poètica el pròleg a la primera edició que va escriure Jordi Sarsanedas, que havia conegut Dodas arran del fet que ella va escriure una tesina sobre *Mites*. Ell s'havia adonat del gran talent de la jove escriptora, i no estalvia un bell elogi final, a la darrera frase, on l'anomena companya "en la tasca, potser no del tot inútil, de confecció-

EL VOLCÀ
ANNA DODAS I NOGUER
LA BUSCA EDICIONS
100 PÀG. / 12 €

onar bells objectes que afegeixin complexitat humanitzadora a l'espectacle del món".

Poder hipnòtic

En la vetllada d'homenatge que es va esdevenir el 20 de gener a l'Horignal, un estol de poetes va llegir pràcticament total l'obra (la brevetat ho permetia), i en veu d'Arnau Pons, Mireia Calafell, Blanca Llum Vidal, Cinta Massip, Annie Bats... entre d'altres, aquesta poesia va brillar en la nit, va reverberar en l'oïda –Dodas era també guitarrista clàssica– i va deixar un cúmul de sensacions i imatges difícils d'esborrar en la successió dels dies.

Aquesta és la prova del nou en poesia. La que resta en la memòria, com un pòsit eteri i potent, indica alguna cosa de la seva qualitat. Un poder hipnòtic de força expressionista, que recorda a voltes Trakl. Imatges engranades amb ritmes segurs i màgics. Fantasmagoria nervaliana. Savis equilibris d'imatges, colors i textures. Traça compositiva. Gràcia enigmàtica. Què és: "la perversa impotència / d'un fat que no és sinó espera?" Ambients inquietants, paisatges de desfici, de desolació, desassossegats, tot i haver-hi "... els llargs carrers / i blancs camins lligant-se". Com s'insinua una extraordinària habilitat expressiva en el traç i en la construcció del drama, un cop més ombrívol i intens, l'udol del mussol "per a ningú" i l'escarabat en el cau... i una darrera estrofa inapel·lable: "surt una lluna radiant / grassa i fàtua / els grans núvols de la nit corren / a tapar-la". I a la pàgina 50, un cop més, un poema que no podem llegir sense un calfred: "aquesta és la nit que les llunes es giren..." Excepcional el poema dedicat al pare, ja en la regió de la "Gran Ombra", i un segon que li dedica, "quan la mà apartarà el vellut / i davant teu serà la fosca". Podem plorar fins a l'infinit la pèrdua, l'absència humana de la poeta, però agraïm el que ens va deixar, i celebrem el triomf de la poesia davant l'embat del no-res. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Lolita i els amors prohibits

Celebrem un fals aniversari. *Lolita*, de Vladimir Nabokov, va ser publicada el 1955. Però en edicions posteriors sempre s'ha presentat amb un epíleg signat per l'autor en data 1956. Fa seixanta anys, doncs, que Nabokov ens va explicar "el que havia passat" amb la novel·la. Una part de les seves afirmacions es basaven en el tracte que els editors li havien donat prèviament als Estats Units. Nabokov ja feia 15 anys que era nord-americà, havia publicat novel·les en anglès, però només va trobar un editor francès disposat a publicar-li *Lolita*. Era Olympia Press, de París, especialitzada en textos eròtics. *Lolita* no era una novel·la eròtica i, encara menys, pornogràfica. Tot i això va provocar reaccions histèriques. Fins i tot l'Imperi Britànic (on l'havien prohibit) va pressionar diplomàticament el govern francès perquè no publicués l'obra, ja que tenia por que els turistes britànics la comprassin i després n'escampessin el contingut nefand pels dominis de sa graciosa majestat. *Lolita* és una novel·la del tot actual i recomanable, que ens col·loca davant el fet de jutjar un comportament encara avui tan reprovable socialment com el 1955: un home madur que s'enamora d'una nena de dotze anys sense tenir ànima de pederasta. La hipocresia i el conservadorisme nord-americà, que van dur Nabokov a publicar el seu llibre a França, són paral·lels als que va patir Kubrick quan va fer-ne la magnífica versió cinematogràfica el 1962: va haver d'apujar l'edat de la nena fins als 15 anys.

AGAFA ELS DINERS I CORRE

Però el resulta final va ser idèntic per a tots dos autors: Nabokov es va fer ric gràcies a *Lolita* i Kubrick va guanyar molts diners amb la pel·lícula. I tots dos van aprofitar-ho per anar-se'n lluny dels Estats Units. Nabokov a Suïssa, on va viure fins a la mort, i Kubrick a Anglaterra. Nabokov va viure prou per veure l'èxit de la seva obra, que ha generat (tal com passa sovint amb els mestres de la literatura universal) un substantiu: *lolita*. No ha vist, però, com la importància d'aquesta novel·la ha fet que es generessin altres productes creatius, com ara *Llegir Lolita a Teheran* (2004), de l'autora iraniana desplaçada als Estats Units Azar Nafisi, o la novel·la *Lolito* (2014), del britànic Ben Brooks. ♦♦

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

'L'hospital dels pobres'
TÀNIA JUSTE
LaButxaca

A *L'hospital dels pobres*, tercera novel·la de Tània Juste, l'autora se situa en la Barcelona de finals del segle XIX i explica la construcció de l'Hospital de Sant Pau: en el projecte inicial, la ciència i l'art es van donar la mà per construir un centre on s'atenguessin els pobres de la ciutat.

INFANTIL

'L'ocell sense...'
RAMON BESORA
Pagès editors

Ramón Besora mostra, una vegada més, el bon gust per construir una història per a nens i nenes a *L'ocell sense nom que volia ser rei*, una fàula sobre qui té més capacitat per dur la corona reial amb més dignitat entre els ocells del bosc. El llibre està il·lustrat per Judit Morales i Adrià Gòdia.

INFANTIL

'Rescat animal'
PATRICK GEORGE
Ed. Joventut

El llibre de Patrick George permet als lectors més petits de casa –els que encara no han après a llegir– convertir-se en herois que rescaten els animals protagonistes passant de pàgina a pàgina de l'enginyosa utilització de transparències. Com que no hi ha paraules, la història canvia segons qui se la miri.